

NEDOSTATAK RADNE SNAGE U GRAĐEVINSKOM SEKTORU KOČI INVESTICIJE

Plaće radnika u građevinarstvu moraju rasti

PRIPREMILA:
Anđela Bogdan

Već nekoliko godina u građevinskom sektoru u Hrvatskoj nedostaje radnika, mnogi su se nakon propasti domaćih građevinskih tvrtki iselili u inozemstvo, a zakazao je i školski sustav pa tako na godinu iz hrvatskih strukovnih škola iziđe tek pokoji (ili nijedan!) armirač, tesar ili stolar, zbog svega toga prijeti nam usporavanje rasta gospodarstva

Oporavak građevinarstva u segmentu izgradnje zgrada

Najnovije izvješće o prognozama kretanja tržišta u građevinskom sektoru koje je pripremila udruženje *Eastern European Construction Forecasting Association – EECFA* za 2017. prognozira kako cijela regija jugoistočne Europe može tijekom 2018. i 2019. očekivati kumulativni rast od devet posto. Inače, vrlo optimistične prethodne prognoze u međuvremenu su donekle ublažene zahvaljujući nešto nižim očekivanjima po pitanju korištenja sredstava iz EU-ovih fondova te maloj zabrinutosti oko budućih kretanja na tržištima zemalja istočne Europe koju čine Turska, Ukrajina i Rusija. Drugu skupinu zemalja, koju *EECFA* opisuje kao *South East Europe Five*, čine Bugarska, Hrvatska, Rumunjska, Srbija i Slovenija. Ipak, stanje je povoljno s obzirom na relativ-

no povoljno makroekonomsko okruženje u Europi te rekordno niske kamatne stope. Pod takvim povoljnim okolnostima visokogradnja u segmentu izgradnje zgrada trebala bi se nastaviti oporavljati po prognoziranoj kumulativnoj stopi od 17 posto u sljedeće dvije godine.

Statistički podaci Državnog zavoda za statistiku pokazuju to da je opseg građevinskih radova izvedenih na zgradama u studenome 2017. povećan deset posto, dok je na ostalim građevinama bio manji osam posto

Što se tiče Republike Hrvatske, statistički podaci Državnog zavoda za statistiku (DZS) pokazuju to da je opseg građev-

vinskih radova izvedenih na zgradama u studenome 2017. povećan deset posto, dok je na ostalim građevinama bio manji osam posto. Službena statistika u ostale građevine ubraja one koje nisu zgrade, odnosno ceste, pruge, cjevovode, mostove, brane, sportske terene i slično. Podaci DZS-a pokazuju to da je u studenome 2017. 54,3 posto radnih sati na gradilištima odrađeno na novogradnji, a 45,7 posto na rekonstrukcijama, popravcima i održavanjima. Pritom je na zgradama odrađeno 49,6 posto radnih sati građevinarstva, a na ostalim građevinama 50,4 posto. Prema DZS-ovim podacima, u prvih jedanaest mjeseci prošle godine građevinska je aktivnost prema izvornim indeksima porasla 1,7 posto u odnosu na isto razdoblje 2016. Pritom su radovi na zgradama povećani 7,2 posto, dok je opseg radova na ostalim građevinama smanjen 3,5 posto. Analitičari *Raiffeisenbanke Austrie* (RBA) zaključili su to kako je građevinarstvo započelo s oporavkom, i to ponajprije predvođeno oporavkom u segmentu izgradnje zgrada. Na početak oporavka ukazuje i porast pokazatelja optimizma u građevinarstvu koji je na samome kraju prošle godine premašio razinu od 118, što je najviša zabilježena razina od listopada 2008.

Za građevinska zanimanja u Hrvatskoj nema interesa

Istodobno poboljšava se korištenje raspoloživih sredstava iz EU-ovih fondova, a najavljuju se i novi infrastrukturni projekti, što znači i veći opseg poslova za građevinski sektor koji će se organizacijski i tehnološki morati prilagoditi izmijenjenoj strukturi radova te pronaći odgovore na sve snažniji pritisak inozemne konkurencije na domaćemu tržištu. Drugim riječima, svjetlo se možda nazire, ali do kraja tunela ostalo je još jako puno, jer glavni ograničavajući čimbenik bržeg rasta jest nedostatak kvalificirane radne snage u građevinarstvu, koji uz lošu demografsku sliku postaje alarmantan problem, ne samo u graditeljstvu, nego i u cijelome gospodarstvu Republike Hrvatske!

Diskontinuirano sufinanciranje energetske obnove dovelo do neravnoteže na tržištu rada i građevnih materijala

Energetska obnova višestambenih zgrada, koja se u posljednje vrijeme zahuktala u Zagrebu, Rijeci i Osijeku, otvorila je nove poslovne mogućnosti za projektante, izvođače, dobavljače opreme i za industriju građevnog materijala. Pojedini proizvođačima pogoduje i regulativa vezana uz zaštitu od požara u zgradama koja nalaže upotrebu negorivih izolacijskih materijala na fasadama i krovovima. Zbog toga je, na primjer, povećana potražnja za kamenom vunom koja ispunjava tražene kriterije pa je taj materijal u određenim razdobljima gotovo nemoguće naći na tržištu, dok su rokovi isporuke u tvornicama koje rade punim kapacitetom postali vrlo dugi.

Energetska obnova višestambenih zgrada otvorila je nove poslovne mogućnosti za projektante, izvođače, dobavljače opreme i za industriju građevnog materijala, a pojedinim proizvođačima pogoduje i regulativa vezana uz zaštitu od požara u zgradama

Osnovni problem za mnoge sudionike u tome lancu jest diskontinuirana dostupnost financijskih potpora za projekte energetske obnove zgrada iz EU-ovih fondova. Naime, u određenim razdobljima kada se financijska sredstva pojave velik broj projekata mora biti realiziran u kratkome, točno definirano roku. Tada izvođači radova, ali i tvornice građevnih materijala moraju zaposliti veći broj radnika i povećati kapacitete proizvodnje. Međutim, nakon završetka tih projekata nastupa zatišje. Novi se natečajni ne otvaraju u kontinuitetu i tada se pojavljuje problem viška radne snage i proizvodnih kapaciteta. Radnici završavaju na burzi rada, a zbog nestabilnih poslova i nesređenih ugovora za posao mnogi od njih razmišljaju o preseljenju u inozemstvo.

Nedostatak kvalificirane radne snage

Svakodnevno čitamo o tome kako mladi i obrazovani napuštaju Hrvatsku. Autobusi i zrakoplovi prepuni su obitelji koje poslove i sreću traže negdje drugdje, dok se s druge strane često piše i kako poslodavci u Hrvatskoj muku muče s pronalaganjem radne snage jer Hrvati često kao da – ne žele raditi. No, je li to baš tako? Nedostatak kvalificirane radne snage

u građevinskom sektoru ogroman je problem s kojim se hrvatske građevinske tvrtke svakodnevno suočavaju. U toj gospodarskoj grani trenutačno nedostaje čak 30.000 radnika. Na burzi je velik broj nezaposlenih ljudi, no većinom su to zanimanja koja ne zadovoljavaju potrebe naših građevinarâ. Nakon propasti velikih građevinskih tvrtki mnogi mlađi građevinski radnici odmah su se počeli iseljavati, a oni koji su ostali tražena su radna snaga koje kronično nedostaje.

Nedostatak kvalificirane radne snage u građevinskom sektoru ogroman je problem s kojim se hrvatske građevinske tvrtke svakodnevno suočavaju jer trenutačno nedostaje čak 30.000 radnika

Na Zavodu za zapošljavanje dostupan je podatak da je u 2018. bilo čak 676 nezaposlenih zidara u Hrvatskoj, od čega ih je primjerice u gradu Splitu 32. Međutim, podaci pokazuju i to da su formalno nezaposleni zidari najčešće ili stariji ljudi, ili im se taj posao uopće ne radi. Poražavajuće je to da u srednjoj školi u Splitu mlađih zidara uopće nema, ni jednoga, a to je jedina škola za zidare od Karlovca do Du-

U graditeljstvu najviše nedostaje zidara

brovnika. Čini se kao da je jedan od uzoraka tog problema mentalitet društva i stav državne politike. Mladi godinama gledaju obezvrjeđivanje radničke klase i ne žele biti dio nje. Srednjoškolci očito ne žele diplomu sa zanimanjem zidara. Zidari, tesari ili keramičari Hrvatskoj očajnički trebaju, ali za ta je zanimanja sve manje interesa. Škole upisuju sve manje učenika tih struka. Stanje na tržištu neznatno se popravilo povećanjem uvoznih kvota u posljednjih nekoliko mjeseci, no sve su to privremene mjere.

Povećane uvozne kvote

Prema podacima HGK-a, oporavak građevinskog sektora započeo je u prvom kvartalu 2015. i kontinuiran je do danas, ali u posljednja tri kvartala 2018. bilježi usporavanje upravo zbog nedostatka kvalificirane radne snage. Kritična situacija trebala bi donekle biti ublažena uvozom radnika iz zemalja izvan EU-a. Uvozne kvote za radnu snagu u građevinarstvu za 2018. povećane su i sada iznose približno 10.070 ljudi, no poslo-

davci tvrde kako je zaposlenike unatoč dozvolama vrlo teško pronaći u susjednim zemljama, dok je to kod nas gotovo nemoguća misija zbog odljeva mladih ljudi u zapadne zemlje, a velika većina ih danas živi i radi u Njemačkoj.

Uvozne kvote za radnu snagu u građevinarstvu za 2018. povećane su i sada iznose približno 10.070 ljudi, no poslodavci tvrde kako je zaposlenike unatoč dozvolama vrlo teško pronaći u susjednim zemljama

Kronično nedostaje stolara, tesara, krovopokrivača, dizalčara i svih ostalih strukovnih zanimanja, a građevinske tvrtke prisiljene su tražiti radnike i izvan granica Hrvatske, što nije nimalo lagan posao jer kvalitetnih radnika sve je manje. Poslodavci bi rado zaposlili i radnike iz BiH ili Bugarske, ali ni oni ne žele doći u Hrvatsku jer im se ne isplati. Čak ni radnika iz

susjedne Bosne i Hercegovine više nema dovoljno. Rumunji i Bugari žele raditi u Italiji, radnici iz BiH u Njemačkoj. Kao potencijalni radnici sada se navode Ukrajinčani i Kinezi.

Neophodno je istaknuti prekvalifikaciju i cjeloživotno obrazovanje jer trenutačno postoji poprilično velik broj nezaposlenih na tržištu rada, ali ti radnici nisu osposobljeni za novu vrstu tehnologija koje se danas primjenjuju. Stoga uvozne kvote služe kao hitna mjera koja će premostiti problem do implementacije dugoročnog rješenja.

Potencijalna rješenja

Iz Udruge poslodavaca građevinarstva HUP-a ističu to kako po pitanju nedostatka radnika nisu samo u problemu velike građevinske tvrtke, jer manjak osjete i brojni podizvođači kojima nedostaje radnika obrtničkih i instalaterskih zanimanja, a osjeti se i nedostatak visokoobrazovanog kadra tehničkog usmjerenja koji je "pobjegao" u javni sektor. Misle kako je jako malo kvalitetnih ljudi koji mogu

Umjesto zaključka

Prema procjenama, u građevinskom sektoru nedostaju na tisuće radnika različitih profila. Istodobno najavljuju se veliki infrastrukturni projekti, od kojih će se većina financirati sredstvima iz EU-ovim fondova, ali upitno je u kojemu će postotku hrvatske građevinske tvrtke sudjelovati u tim projektima s obzirom na to da su zbog nedostatnog broja radnika sve manje konkurentne. Najbolji primjer za to možda je Pelješki most koji je slikovito "otkrio" probleme građevinskog sektora u RH koji se rješavaju jako sporo, a rezultat toga jest preslagivanje u sektoru građevinarstva. Sve je to svelo hrvatsku operativu na samo nekoliko domaćih tvrtki među kojima ni jedna nije mogla konkurirati na natječaju za izgradnju Pelješkog mosta, koji će graditi Kinezi, i to sredstvima iz europskih fondova.

Kriza je građevinskom sektoru bila prvi udarac, a pad cijene rada drugi. Njemačka koja za te poslove treba barem 500.000 radnika na godinu treći je udarac. A četvrti jest taj da sve više tvrtki radnicima iz Hrvatske pronalazi posao u inozemstvu. Činjenica jest da interesa za ta zanimanja u Hrvatskoj nema, a ako se situacija žurno ne promjeni, Hrvati očito neće graditi Hrvatsku.

Nedostatak radnika neće pogoditi samo građevinske tvrtke, nego neposredno i turistički sektor, koji će najesen, nakon što završi još jedna, kako je najavljeno, rekordna turistička sezona, započeti investicijski ciklus za iduću sezonu. Građevinskom sektoru, ali i cjelokupnome hrvatskom gospodarstvu, nisu potrebne mjere, nego politike, i to u obliku pojedinačnih mjera koje su povezane i koje bi onda bile usmjerene na stvaranje sigurnih poslova i boljih radnih uvjeta pa nam se možda dio iseljenih radnika i vrati u domovinu.

Izvor:

https://www.dzs.hr/Hrv_Eng/CroInFig/croinfig_2017.pdf

<http://www.hzz.hr/default.aspx?id=1032>

<https://www.mineral.com.hr/1229?cctest&&cookietime=1525944133>

učinkovito pridonositi u tvrtkama i tu je sustav školstva jako zakazao jer ne isporučuje dobre kadrove. Osim toga, dok je god u javnome sektoru plaća 40 posto veća u odnosu na gospodarstvo, neće biti pomaka. Građevinarstvo je motor gospodarstva, a ako neće biti zastupljeno s barem deset posto u godišnjem BDP-u Hrvatske, neće biti napretka u investicijama, ni novih zapošljavanja.

U tijeku su pregovori sindikata i poslodavaca o povećanju plaća građevinskih radnika, zahvaljujući čemu bi se njihov odlazak u inozemstvo na puno bolju plaću trebao barem usporiti. Trenutačno je prosječna plaća u građevinarstvu oko 4500 kuna, a trebala bi narasti na barem 7000 kuna kako bismo bili konkurentni kao zemlja. U konačnici, plaće radnika u graditeljstvu trebale bi narasti od 20 do 30 posto. Najviši porast može se očekivati za najdeficitarnija zanimanja. Najmjera je da se plaće podignu na polovicu njemačkog standarda. Naime, najveći broj hrvatskih građevinarâ odlazi u Njemačku jer su tamo plaćeni i do četiri ili pet puta bolje nego u Hrvatskoj.

Kako potvrđuju istraživanja, Hrvati su u Njemačkoj najpoželjniji radnici zbog svojih vještina i prilagodljivosti. Stanje može promijeniti ponajprije Vlada RH, koja mora odrediti useljeničku politiku poput Slovenije koja se uspješno oslanja uglavnom na ljude iz država bivše Jugoslavije. Vlada bi također poreznom politikom

trebala omogućiti povećanje plaća zaposlenima te poduzeti puno snažnije mjere za njihovu prekvalifikaciju i cjeloživotno učenje. Hrvatska na raspolaganju ima više od tri milijarde kuna europskog novca za podizanje kompetencija zaposlenih, no, nažalost, nije iskoristila čak 2,5 milijarde kuna.

U tijeku su pregovori sindikata i poslodavaca o povećanju plaća građevinskih radnika, zahvaljujući čemu bi se njihov odlazak u inozemstvo na puno bolju plaću trebao barem usporiti, trenutačno je prosječna plaća u građevinarstvu oko 4500 kuna, a trebala bi narasti na barem 7000 kuna

Možda bi jedno od potencijalnih rješenja moglo biti i uvođenje dualnog modela obrazovanja po uzoru na Austriju i Njemačku. Takvo bi obrazovanje, u kojemu bi se nastava od 60 do 70 posto održavala u tvrtkama, a od 30 do 40 posto u školama, uključilo mlade na tržište rada još za strukovnog školovanja. Prednost učenicima bit će kvalitetno školovanje, bolje mogućnosti na tržištu rada, nastavak rada u poduzećima, ali i financijska neovisnost.